

УДК 821.161.2.091

DOI 10.35433/philology.2 (93).2020.37-46

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ІНТЕРТЕКСТ У РОМАНІ АРТЕМА ЧАПАЯ "АВАНТЮРА"

М. В. Франчук*

У статті розглянуто шевченківський інтертекст у романі Артема Чапая (Антон Водяного) "Авантюра". Попри великий інтерес вітчизняних учених до питання інтертексту та інтертекстуальності сучасної української постмодерної прози, творчість Артема Чапая залишилася поза увагою літературознавців. Тому варто з'ясувати її особливості його роману мандрів, і наявність у ньому інтертексту Шевченкових творів, а також види та функції інтертекстуальних зв'язків. Матеріалом дослідження став роман Артема Чапая, а також для компаративного порівняння твори Т. Шевченка. Це допомогло визначити, як саме автор використовує тексти геніального поета, які види інтертекстуальної взаємодії наявні в романі і які функції вони виконують. Як методи дослідження використано компаративний метод, метод текстуального аналізу. Підґрунтям для дослідження слугували сучасні теорії інтертекстуальності та вивчення її проявів у постмодерній українській прозі. Спостереження над текстовими паралелями роману «Авантюра» і текстів "Кобзаря" Т. Шевченка дало змогу зібрати багатий фактичний матеріал, що стало основою для означення видів і функцій генетичних зв'язків між ними. Зокрема, з'ясовано, що найчастіше Артем Чапай вдається до цитації, однак й алюзії, і ремінісценції теж наявні в його романі, так само як і пародіювання віршів Т. Шевченка. Мотиви Шевченкових творів мають функції підсилення емоційності викладу, розкриття характеру та настроїв головного героя, формують тему ностальгії за батьківщиною, а також стають способом національної самоідентифікації українця в чужому краї. Питання інтертексту у творчості письменника все ще потребує подальшого вивчення, зокрема щодо розгляду інтертекстуальності інших романів автора.

Ключові слова: інтертекст, інтертекстуальність, травелог, роман мандрів, алюзія, цитація, ремінісценція, пародія

* кандидат філологічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
shevchuk2004@ukr.net
ORCID: 0000-0003-1066-3804

SHEVCHENKO'S INTERTEXTUALITY IN ARTEM CHAPAY'S NOVEL "ADVENTURE"

Franchuk M. V.

The article looks into Shevchenko's intertextuality in Artem Chapay's (aka Anton Vodiany) novel 'Adventure'. Despite the great interest of the national scholars in the intertext and intertextuality in contemporary Ukrainian postmodern prose, Artem Chapay's works went unnoticed by literary critics. Therefore, it is worth researching the features of his travel novel, the presence of the intertext of Shevchenko's works in it, as well as the types and functions of intertextual connections. The research material was a novel by Artem Chapay, as well as Taras Shevchenko's works for comparison. This helped to determine exactly how the author uses the texts of the genius poet, what types of intertextual relationship are present in the novel, and what functions they perform. The comparative method and the method of textual analysis were used as research methods. Modern theories of intertextuality and study of intertextualities in postmodern Ukrainian prose were used as a foundation for the research. Observations of the textual parallels of the novel 'Adventure' and the texts from 'Kobzar' by T. Shevchenko allowed collecting a wealth of factual materials, on the grounds of which the types and functions of genetic links between them were determined. That being said, it became clear that Artem Chapay most often resorted to citation; however, allusions and reminiscences were also present in his novel, as well as parodying of Taras Shevchenko's poems. The motives of Shevchenko's works are utilized for strengthening the emotional narration, revealing the protagonist's character and moods, shaping the homeland nostalgia theme, and also becoming a way of national self-identification of the Ukrainian in a foreign land. The issue of the intertext in the author's work still requires further research and studies, in particular, as regards the intertextuality in other author's novels.

Key words: intertext, intertextuality, travelogue, travel novel, allusion, citation, reminiscence, parody

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Артем Чапай – відомий український письменник, публіцист, перекладач, громадський діяч, але знають його найбільше за одним із перших у сучасній українській літературі тревелогів, тобто за романом "Авантюра", надрукованим у 2008 році. Важко сказати, що привернуло увагу читачів: чи оригінальна подача матеріалу, чи сам матеріал, тобто подорож українського студента автостопом практично без коштів Латинською Америкою, але твір із часом став взірцевим у жанрі роману мандрів. У цьому далекому від класичного канону творі дуже виразно відчутний вплив на світовідчуття та переживання автора Т. Шевченка, якого традиційно вважають основоположником класичної літератури, власне, творцем цього самого канону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Попри популярність роману "Авантюра" Артема Чапая, твір не привернув уваги літературознавців, фахових праць щодо нього немає, є тільки відгуки читачів і поодинокі рецензії в Інтернеті на книжкових сайтах. Немає також досліджень шевченківських мотивів у романі. Натомість питання шевченківського інтертексту в постмодерному дискурсі української літератури, до якого входить і цей роман, доволі жваво вивчають у сучасному українському літературознавстві. Зокрема, у статті "Шевченкіана української постмодерністичної прози" її автор Наталія Бездір розглядає шевченківський інтертекст як найсильніший і найбільш значущий для української літератури, намагаючись вивчити прийоми деконструкції, застосовані письменниками-постмодерністами до

нього. Предметом її дослідження є творчість В. Діброви, С. Жадана, Ю. Іздрика і Л. Дереша. У висновках дослідниця зауважує, що, пройшовши всі етапи відторгнення та пародіювання, стильових перверзій та контамінацій, постать Т. Шевченка в постмодерному дискурсі набула пророчого статусу [1: 25]. Ще одна подібна розвідка стосується творчості братів Капранових, які видали пародійний "Кобзар 2000". У статті "Шевченківські алюзії в сучасній українській літературі (на прикладі творчості братів Капранових)" Оксана Січкарь здійснила міжтекстуальний аналіз оригінального "Кобзаря" і текстів цих авторів, зробивши висновки про міфологізацію мотивів Т. Шевченка. Вплив геніального поета на літературу нового часу розглядають також Т. Гундорова в монографії "Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн", О. Забужко у відкритій лекції "Шевченко у XXI столітті: спроба перезавантаження" та монографіях, виступах і публіцистиці, Г. Грабович у численних працях, які стосуються перепрочитання творчості Т. Шевченка в новому контексті сучасної науки про літературу. На жаль, роман "Авантюра" з дуже відчутними інтертекстуальними проявами занурення його автора в стихію Шевченкового слова оминули критики та літературознавці, вивчаючи постмодерні інтерпретації спадщини великого поета.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячено статтю. Попри певний інтерес дослідників до шевченківського інтертексту, у творах сучасних українських письменників роман "Авантюра" Артема Чапая залишився поза їхньою увагою. Тому нам видається доволі актуальним питання інтертекстуальних зв'язків цього тексту з творчістю Тараса Шевченка, оскільки досліджень із такою тематикою ще не існує. Образ

великого українського поета виразно присутній у романі, автор раз по раз згадує його, цитує, інколи дискутує з ним, вправно влітає уривки Шевченкових творів у власний текст, що витворює потужний мотив ностальгії за Україною через постійне повернення в енергетичне поле національного генія.

Формулювання мети та завдань статті. Мета нашого дослідження – вивчення виявів шевченківського інтертексту в романі Артема Чапая "Авантюра", а також визначення особливостей засвоєння письменником шевченківської образності та мотивів у вигляді ремінісценцій, алюзій, цитацій у романі. Ця мета потребує вирішення таких **завдань**:

– вивчення творчої постаті письменника та всебічний розгляд його першого роману, який перебуває поки що за межами професійного інтересу літературознавців;

– текстуальний і компаративний аналіз роману "Авантюра" для з'ясування інтертекстуальних зв'язків тексту з творами Т. Шевченка;

– визначення функцій та особливостей інтертекстуальних модифікацій шевченківських текстів у романі Артема Чапая.

Виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Артем Чапай – це псевдонім Антона Васильовича Водяного (1981 р.н.), який народився й виріс у Коломиї. Він відомий як автор кількох романів, зокрема в жанрі тревелогу. Це "Авантюра" (2008 р) і "Подорож із Мамайотою в пошуках України" (2011 р). Ще одна книга біографічного характеру "Тато в декреті" викликала неабиякий інтерес у читачів й отримала нагороду "Батьківська книжка року-2016" у конкурсі сайту БараБука. Романи "Червона зона" та "Понаїхали" – спроби суто художнього письма, однак вони не стали більш популярні за твори мандрів

письменника. Підтвердженням таланту в процесі створення нефікційної літератури стала книга репортажів із Донбасу «Війна на три букви», написана спільно з Катериною Сергацковою. На межі художньої літератури та нон-фікшн з'явилася збірка публіцистики й оповідань "The Ukraine", у якій автор продовжує тему мандрів у пошуках України. Життєві історії там переплітаються з письменницькою вигадкою, але основним для автора є створення образу справжньої України через зображення її людей. Остання книга Артема Чапая – історія клонованого вченими неандертальця, який опинився у світі хомо сапієнс, "Дивні люди" (2019 р). У ній абсурдність сучасного світу автор передав у гумористичному ракурсі.

Антон Водяний не зразу знайшов свій шлях у літературу, бо почав здобувати вищу освіту в Академії СБУ, однак під час кампанії протестів "Україна без Кучми" покинув там навчатися. Нарешті філологічна стежа була знайдена, письменник отримав ступінь бакалавра Києво-Могилянської академії. Під час навчання було здійснено півторарічну подорож до Латинської Америки, безпосередні враження від якої покладено в основу першої книги автора – тревелогу "Авантюра". А. Водяний відомий також як перекладач. Зокрема, з його перекладами видано книжки Магатми Ганді, Едварда Саїда та ін. Одружений, має двох синів. Як громадський діяч Антон Водяний є засновником руху "Збережи свій Київ". Він активно подорожує Україною, виступає з лекціями перед студентами, зокрема в рамках всеукраїнських мистецьких і просвітницьких проєктів.

Роман "Авантюра, або Практичні реалії мандрів по-бідняцьки" має доволі промовистий підзаголовок автора – "еротико-політичний документальний калейдоскоп". За жанром це роман-подорож чи, як

сьогодні найчастіше визначають, тревелог. Тут доречно зробити відступ і з'ясувати суть цього поняття. "Тревелог (англ. подорож) як літературний жанр виник в античну добу, постійно розвивався й удосконалювався, є реакцією письменника-мандрівника на побачене в чужій державі, часто супроводжується цікавими ілюстраціями та спостереженнями в аспекті протиставлення дихотомії «свій-чужий» простір" [4: 109]. Саме в цій дихотомії свого і чужого існує в романі шевченківський інтертекст, як і образ Т. Шевченка загалом. Зауважимо, що автор не просто доволі часто цитує поета, він влітає цитати в певний контекст, найчастіше з функцією емоційного підсилення ситуації, дуже важливої чи навіть вражаючої для його героя.

Історія подорожі до Латинської Америки цілком правдива, хоч Артем Чапай і не називає оповідача своїм іменем, а придумує для нього псевдонім Антон Васильович Чап'як, але зрозуміло, що твір наскрізь автобіографічний. Однак його не можна віднести на всі сто відсотків до літератури нон-фікшн, бо художні властивості оповіді, зокрема використання потоку свідомості, самоцитації, білих віршів, оригінального вирівнювання тексту на сторінці, іншомовних уривків, фантазійних діалогів, внутрішніх монологів робить із твору типовий постмодерний художній текст. Ось дуже влучна характеристика цього доволі химерного твору від Юлії Джугастрянської, автора порталу літературної критики "ЛітАкцент": "Зверстані з «вирівнюванням по лівому краю», рядки часто-густо «не дотягували» до середини сторінки, надаючи цілком собі прозовій книжці вигляду поеми. І все-таки я зважилася розпочати її читати ще в транспорті дорогою додому. Вдома відкласти її забракло снаги, тому довелося відкласти геть усю заплановану роботу й остаточно

зануритися у світ автостопових мандрів обома Америками: Нью-Йорк, Новий Орлеан, Пуебла-Мехіко, Оахако, Сан-Крістобаль, Канкун, Гавана, Матансас, Санта-Клара, Беліз, Гватемала, Нікарагуа – назви плуталися в голові, персонажі зринали в уяві й танули, ледь устигаючи всміхнутися одне одному. Смішні епізоди змінювали ліричні, політичні роздуми поступалися місцем любовним перипетіям, а пасторальні епічні описи – еротичним картинкам" [5].

Присутність Т. Шевченка в цьому доволі оригінальному текстовому оточенні спочатку дивує, бо автор ніяк не схожий на людину, яка бере із собою в подорож "Кобзар". Він і не взяв, бо подорожував із мінімумом речей, але думка така на сторінках роману з'являється. І не просто як цікаве читиво, а як джерело української лексики, оскільки герой надто довго перебуває в інакомовному середовищі й від цього страждає. "Кобзар" став для нього ніби втіленням рідного дому, де мовний комфорт дає змогу почуватися в гармонії із собою та світом: "Бля, здається, у мене починаються проблеми зі словниковим запасом української. Треба було хоч "Кобзаря" маленького з собою взяти" [7: 52]. Зауважимо, що автор цитує не тільки Т. Шевченка, але й інших українських письменників, творячи яскраві алюзії, як, наприклад, тут "...на зосало коло церкви революція іде" [7: 81]. Однак саме Шевченка багато, він виринає постійно, причому в дуже несподіваному контексті. А якщо зауважити, що роман пишеться, по суті, на коліні, тобто це справжні подорожні нотатки, тому стає зрозуміло, наскільки Артем Чапай глибоко знає творчість поета, наскільки він з нею зрісся. Це навіть дещо руйнує, по суті, чайльд-гарольдівський образ головного героя, юного, але дещо розчарованого в людстві, трохи цинічного, але

готового до пригод, зокрема й на любовно-еротичному фронті.

Деколи письменник використовує шевченківські алюзії в дещо незвичному ракурсі, який виглядає пародійним, навіть принизливим, наприклад: "у розпал розпачу добросердий чоловік прийшов, привітав,

витирав наші сльози... і поцілував. подлубався в нашому двигуні й виніс присуд:

накрився вприскувальний насос" [7: 38].

Звісно, це схоже на справжнє святотатство, так перекрутити канонічно-шкільний шевченківський "Мені тринадцятий минало...", але сама ситуація підказує нам, що описана важка хвилина подорожі, яка асоціюється з елегійно-драматичним настроєм знаменитої поезії. А буквально за пів сторінки вище Артем Чапай наближає нас до цього апофеозу почуттів, процитувавши знайомі слова в ностальгічному моменті зі спогадів дитинства:

й мені так любо-любо стало:
відчув ностальгію за Україною й часами,
коли ми з дідусем і бабусею їздили Закарпаттям,
я був малий,
а вони от точнісінько так само штовхали машину... [7: 37].

Як бачимо, автор моделює власний текст доволі оригінально, цитатія переходить в алюзії, покликані передати відчуття розпачу, коли на самому початку омріяної подорожі в Мексиці ламається машина, а грошей на її ремонт просто немає. Так можуть бути зруйновані всі мрії, що наштовхує письменника на асоціацію з проникливим автобіографічним віршем Шевченка, у якому той теж описує схожі почуття.

Перша цитатія з "Кобзаря" з'являється в тексті роману, коли описується перебування героя на острові Мангеттен: у безмежному та строкатому людському морі він

відчуває себе в перші дні перебування в США чужим і самотнім. І тут виникає алюзія на Шевченка, дуже прозора, але в особливому контексті, накладається ніби два її прочитання – це світ свободи, про яку мріяв великий поет у вірші "Сон (На панщині пшеницю жала...)", і водночас світ недавнього рабства: "на острові посеред хмарочосів чорні хлопці танцюють свої ламані танці – чорні, та вже не панські, а на волі" [7: 18].

І далі, як людина лівих поглядів, про що він заявляє в інтерв'ю "Новому дню" [2], автор дошкульно викриває за допомогою Шевченкових інвектив ілюзорний світ накопичення в найвідомішому діловому центрі світу: "на широкому шляху – протест. Stop bitching, start a revolution! – кричить людина. її не слухають. хтось bitch, хтось doesn't give a damn – він поспішає в жовтому таксі. довкола чорні "право"охоронці з дубинами, щитами й перцем.

пекуча порожнеча на місці Веж-Близнючок – неначе виразка на тілі острова. хтось сгу, хтось bitch, хтось interested із фотоапаратом, хтось doesn't give a damn. життя вирує. хтось гарує, хтось будує, хтось нечистим оком за край світу зазирає – чи нема країни, щоб загарбать і з собою взять у домовину?" [7: 18]. Неточність цитати з найгострішого сатиричного твору Т. Шевченка, комедії "Сон", не виправлена, на нашу думку, не дарма, бо автор бачить нечистість у намірах "загарбать". Особливо дошкульно в цьому контексті виглядає згадка про порожнечу на місці зруйнованого страшним терактом Всесвітнього торгового центру.

Окрім цитат, у романі Артема Чапая наявні алюзії на твори Т. Шевченка, майстерно вплетені в авторський текст, підсилюючи його емоційне насичення. Найчастіше це короткі відсилання до оригіналу, які легко розшифровуються, оскільки це

відомі широкому загалу твори "Кобзаря", наприклад:

Сімонові друзі поселились у хостелі
на березі Океану, а ми,
як і належить бідним родичам,
пішли попідтинню [7: 68];

то все х...ня то все до сраки тарас
шевченко гайдамаки [7: 181].

Остання цитата демонструє особливості стилю Артема Чапая, зокрема використання вульгаризмів, а сам віршик з оригінальною римом до назви поеми – це не стільки прояв пародійності в сприйнятті поета, скільки, на нашу думку, вияв закорінення автора в тексти Т. Шевченка.

Крім усіх форм інтертекстуальної взаємодії авторського тексту та творів "Кобзаря", у романі є й оригінальний, дещо бурлескний образ самого поета. Письменник вдало обіграє прізвище Шевченко, знаходячи його чорношкірого двійника, коли перебуває на Кубі. У Сімона, американця, супутника головного героя в подорожі, гітара потребує ремонту. Цей інструмент допомагає заробляти, хлопці наймаються грати в кафе й ресторани, співають на вулицях. Знайти майстерню музичних інструментів не вдалося, а гітару ремонтує швець. Далі розгортається оповідь, просякнута не тільки алюзіями до постаті Шевченка, але й створюється пародія на хрестоматійний вірш "Я не нездужаю..." такого пристрасного звучання, що може дорівнятися до оригіналу:

під акомпанемент незмінного в
кубинських домівках
вентилятора китайського
виробництва
здійснили акт кубинсько-
американської музичної дружби.

шевченко (син шевця чи то пак
чоботаря, знову ж),
величезний молодий негр,
преподньос мені урок, як треба
грати на бонго.

ото що я доти витамтамував –
пonti

порівняно з тим, як віртуозно
вигравав на барабанах
чорношкірий шевченко.

ритм:

я не нездужаю, нівроку,
а щось такеє бачить око,
і серце жде чогось, болить,
болить і плаче, і не спить
мов негодована дитина.

лихої, тяжкої години

мабуть, ти ждеш, добра не жди:

не жди сподіваної волі –

вона заснула: підараси

її приспали. а щоб збудить

хиренну волю, треба миром,

громадою обух сталить –

і добре вигострить сокиру

та й заходиться вже

будить...(курсив автора – М. Ф.)

трохи надто кровожерно, як на
мене.

цікаво, зараз такі ритми
сприйняли б

як розпалення ворожнечі

та заклики до насильницького
повалення

конституційного ладу? [7: 141].

Додає драматичного пафосу цьому
епізоду те, що подія відбувається на
Кубі, де не зовсім легально перебуває
Сімон, він американець, тому є
ворогом для кубинської влади, але й
американська влада може покарати
за таку подорож громадянина США.
Насичений непідробними емоціями,
перелицьований вірш Т. Шевченка
звучить в Артема Чапая дуже
актуально й гостро, викриваючи
тоталітаризм у всіх його проявах.
Згодом мандрівникам, які
захоплювалися найкращими
людськими якостями простих
кубинців, довелося стикнутися зі
страшною каральною системою
диктатури. Їх було заарештовано за
перебування біля військової бази, і
вони потрапили до міграційної
поліції, ніби "філіалу КДБ",
переживши виснажливі допити. Від
прямої розправи друзів урятувало

тільки те, що вони зуміли відкупитися
за допомогою небайдужих людей.

Очевидно, що для Артема Чапая Т.
Шевченко є не просто нав'язливим
Великим Кобзарем зі шкільної
програми, дідом у кожусі,
забронзовілим символом. У далеких
краях, перебуваючи в складних
життєвих обставинах, в
інонаціональному середовищі, у деякі
моменти подорожі практично
опиняючись на межі життя і смерті,
автор несе в собі свого внутрішнього
"Кобзаря" – книгу, прочитану й знану
настільки добре, що цитати з неї дуже
органічно стають частиною
авторської образності. У багатьох
епізодах роману цитації, алюзії на
твори Т. Шевченка слугують для
підсилення емоційності, для
розкриття характеру головного героя,
його іронічного сприйняття життя, а
також для віддзеркалення
психологічного стану персонажа.
Найчастіше це стан самотності й
покинутості, подібний до того, який
переживав поет у засланні, коли не
можна було почути жодного
українського слова, а природа
далекого краю була так не схожа на
рідні пейзажі. Ностальгія постійно
супроводжує головного героя, він
здійснив мандрівку свого життя, а
туга за рідним краєм не покидає:

(зі щоденника)

вчора сидів на даху будинку в
Канкуні, що на Юкатанщині,

чекав на чуваків, які нас підібрали
на трасі і в яких наші речі,

дивився на місяць,

ностальгував за Україною та
співав українських пісень (курсив
автора – М. Ф.) [7: 111].

У контексті цієї теми
шевченківський інтертекст виглядає
не тільки як ознака закоріненості в
національний культурний код, а й як
прояв ностальгії за батьківщиною,
яка примушувала емігрантів з
України будувати пам'ятники своєму
поету по всій земній кулі. Де тільки
ступала нога українця й були місця
їхнього компактного проживання,

там є пам'ятник Т. Шевченку. Поет ставав образом далекої покинутої рідної землі. На нашу думку, так само Артем Чапай сприймає його. Тому в іронічно-гротескному, еротико-політичному документальному калейдоскопі його постмодерного роману дуже багато Шевченка, особливо в найбільш гострі моменти подорожі чужим континентом.

Висновки й перспективи дослідження. Ми розглянули шевченківський інтертекст у романі Артема Чапая "Авантюра", що дає змогу зробити такі висновки. Інтертекстуальні зв'язки з творами Т. Шевченка наявні у всіх формах, починаючи від цитації й закінчуючи пародіюванням. Автор переважно використовує цитацію, а от ремінісценцій практично немає, вірші геніального українського поета органічно поєднуються з оригінальним текстом, продовжуючи його або заміщуючи власну думку. Крім того, алюзії дуже виразні, Артем Чапай свідомо згадує й самого поета, хоч і в незвичному контексті, тобто він хоче, щоб читач не здогадувався, а точно розумів зв'язок його з національним генієм, міцний і неперервний. Цікаво, що в численних інтерв'ю письменник лише раз звертається до імені Т. Шевченка, убачаючи в ньому приклад виходу української літератури з провінційної тіні [2]. Але перший роман Антона Водяного засвідчує, наскільки важлива для нього творчість поета, оскільки навіть у пародіюванні видно, що ідеї та образність Т. Шевченка зачепили його дуже сильно, він сприймає їх як підґрунтя для власного погляду на світ і людину. Мотиви Шевченкової поезії стають для письменника способом національної самоідентифікації: перебуваючи поза межами України, він бачить у національному поетові моральне та емоційне оперття для свого героя (тобто самого себе, бо роман автобіографічний). У цьому плані "Авантюра" потрапляє в низку

інших постмодерних творів сучасної української літератури, у яких переосмислення спадщини великого українського поета, генія, національного символу йде від деконструкції до творення образу пророка й творця духовної України.

Творчість Артема Чапая, талановитого письменника та публіциста, який так пристрасно переживає, переосмислює, засвоює духовний світ Т. Шевченка й проектує його у власну творчість, заслуговує на подальше ретельне вивчення, зокрема й у напрямку вивчення інтертекстуальності його творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бедзір Наталія. Шевченкіана української постмодерністичної прози [Текст]. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Ужгород, 2014. Вип. 1. С. 25–28.
2. Бейник А. Андрій Курков і Артем Чапай дали ексклюзивне інтерв'ю "Новому дню". URL: <https://newday.kherson.ua/andrij-kurkov-i-artem-chapaj-dali-ekskljuzivne-interv-ju-novomu-dnju/> (дата звернення: 27.10.2020)
3. Грабович Г. "Кобзар", "Каменярь" і "дочка Прометей": українські літературознавчі парадигми та їхні підтексти. К: Критика, 2003. 631 с.
4. Джигун Л. Дискурсивний аналіз понять тревелог, щоденник, літературний портрет, сповідь. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць* / відп. ред. І. В. Сабадош. Ужгород, 2018. Вип. 23. С. 109–113.
5. Джугастрянська Ю. Україна віднайдена. URL: <http://litakcent.com/2011/10/11/dva-pohljady-na-knyzhku-artema-chapaja-podorozh-iz-mamajotoju-u-poshukah-ukrajiny/> (дата звернення: 29.10.2020).

6. Переломова О. С. Інтертекстуальність – структурна ознака текстів українського постмодерного дискурсу. *Вісник Сумського Держуніверситету. Серія 174 – "Філологія"*. 2008. № 1. С. 174–180.
7. Січкарь О. Шевченківські алюзії в сучасній українській літературі (на прикладі творчості братів Капранових) [Текст]. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Ужгород: Говерла, 2014. Вип. 1 (31): (Збірник укладено за матеріалами Міжнародної наук. конференції "Т. Шевченко – володар у царстві духа" (25-26 лютого 2014 року, Ужгород) присвяч. 200-літтю від дня народження Т. Шевченка). С. 213–216.
8. Чапай Артем. Авантюра, або Практичні реалії мандрів побідняцьки: Еротико-політичний документальний калейдоскоп. Харків, 2008. 240 с.
9. Шевченко Т. Кобзар. К.: Радянська школа, 1987. 608 с.
10. Шистовська А. А. Поняття інтертекстуальності та підходи до нього. *Записки з романо-германської філології*. 2017. Вип. 2. С. 132–139. DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2017.2\(39\).118627](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2017.2(39).118627)

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bedzir Nataliya (2014). Shevchenkiana ukrayins'koyi postmodernistychnoyi prozy [Tekst] [Shevchenko of Ukrainian postmodernist prose]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: Filolohiya. Sotsial'ni komunikatsiyi*. Uzhhorod. Vyp. 1. S. 25–28. [in Ukrainian].
2. Beunyk A. Andriy Kurkov i Artem Chapay dali eksklyuzyvne interv'yu "Novomu dnyu" [Andriy Kurkov and Artem Chapay gave an exclusive interview to "New Day"]. URL: [https://newday.kherson.ua/andrij-](https://newday.kherson.ua/andrij-kurkov-i-artem-chapaj-dali-ekskljuzivne-interv-ju-novomu-dnyu/)
3. Hrabovych H. (2003). "Kobzar", "Kamenyar" i "dochka Prometeya": ukrayins'ka literaturoznavchi paradyhmy ta yikhni pidteksty ["Kobzar", "Stonemason" and "Daughter of Prometheus": Ukrainian literary paradigms and their subtexts]. K: Krytyka. 631 s. [in Ukrainian].
4. Dzhyhun L. (2018). Dyskursyvnyy analiz ponyattya treveloh, shchodennyk, literaturnyy portret, spovid' [Discursive analysis of the concepts of travelogue, diary, literary portrait, confession]. *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva: zb. nauk. prats' / vidp. red. I. V. Sabadosh*. Uzhhorod. Vyp. 23. S. 109–113. [in Ukrainian].
5. Dzhuhastryans'ka Y.U. Ukrayina vidnaydena [Ukraine is found]. URL: <http://litakcent.com/2011/10/11/dva-pohljady-na-knyzhku-artema-chapaja-podorozh-iz-mamayotou-u-poshukakh-ukrayini/> (data zvernennia: 27.10.2020). [in Ukrainian].
6. Perelomova O. S (2008). Intertekstual'nist' – strukturna oznaka tekstiv ukrayins'koho postmodernoho dyskursu [Intertextuality is a structural feature of texts of Ukrainian postmodern discourse]/ *Visnyk Sums'koho Derzhuniversitytetu. Seriya 174 – "Filolohiya"* / № 1. S. 174–180. [in Ukrainian].
7. Sichkar O. (2014). Shevchenkivs'ki alyuziyi v suchasniy ukrayins'kiy literaturi (na prykladi tvorchosti bratv Kapranovykh) [Tekst] [Shevchenko's allusions in modern Ukrainian literature (on the example of the Kapranov brothers)]/ *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: Filolohiya. Sotsial'ni komunikatsiyi / red. kol. H. V. Shumyts'ka (holova)*. Uzhhorod: Hoverla. Vyp. 1 (31): (Zbirnyk ukladenykh za materialamy Mizhnarodnoyi nauk. Konferentsiyi "T. Shevchenko - volodar u tsarstvi dukha" (25-26 lyutoho 2014 roku, Uzhhorod)

prysvyach. 200-littyu vid dnya narodzhennya T. Shevchenka). S. 213–216. [in Ukrainian].

8. Чапай Артем (2008). Avantyura, abo praktychni realiyi mandriv pobidnataky: Erotyko-politychnyy dokumental'nyy kaleydoskop [Adventure, or the practical realities of traveling in poverty: Erotic-political documentary kaleidoscope]/ Kharkiv. 240 s. [in Ukrainian].

9. Shevchenko T. (1987). Kobzar [Kobzar]. K. : Radyans'ka shkola. 608 s. [in Ukrainian].

10. Shystovs'ka A. A. (2017). Ponyattya intertekstual'nosti ta pidkhody do n'oho [The concept of intertextuality and approaches to it]. *Zapisky z romanohermans'koyi filolohiyi*. Vyp. 2. S. 132–139. DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2017.2\(39\).118627](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2017.2(39).118627). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 24.11.2020

Схвалено до друку: 24.12.2020